

Täysistunto

Tiistai 11.10.2022 klo 13.59—16.44

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta kansallisille taidelaitoksille ja Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 157/2022 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 9/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 9/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.30 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulin esittelemään valiokunnan mietinnön. Kysymyksessähän on tosiaan valiokunnan mietintö numero 9/22, ja se koskee hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta kansallisille taidelaitoksille ja Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta.

Sivistysvaliokunta hallituksen esitykseen ja asiantuntijakuulemisessa saatuun selvitykseen yhtyen pitää erittäin kannatettavana ehdotusta siirtää valtion taidelaitosten — Kansallisgallerian, Suomen kansallisoopperan ja -baletin sekä Suomen Kansallisteatterin — toiminnan rahoitus harkinnanvaraisen valtionavustusrahoituksen piiristä lakisääteiseen valtionrahoitukseen. Ehdotettu uudistus vahvistaa suomalaisen kulttuurielämän merkittävimpien vakiintuneiden instituutioiden asemaa. Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomana.

Uudistuksella parannetaan taidelaitosten rahoituksen ennakoivuutta ja vakautta. Kansallisten taidelaitosten valtionrahoitus perustuu nykyisin opetus- ja kulttuuriministeriön valtiontalousarvion rajoissa tehtyyn harkintaan. Siten rahoitukselta puuttuu säädosperustainen vakaus ja ennakoitavuus. Ongelmana on ollut myös se, että kansallisten taidelaitosten avustussuhteiden tasoon ei ole tehty indeksitarkastusta, minkä vuoksi rahoitus on jäänyt jälkeen kustannustason kehityksestä. Edellä mainitut tekijät ovat paitsi hankaloittaneet taidelaitosten toiminnan pitkäjänteistä ja suunnitelmallista toimintaa myös asettaneet kansalliset taidelaitokset heikompaan taloudelliseen asemaan kuin muut kulttuurilaitokset, jotka ovat lakisääteisen valtionosuusrahoituksen piirissä ja joiden rahoituksessa otetaan huomioon kustannustason nousu.

Näiden ongelmien ratkaiseminen hallituksen esityksen mukaisesti siten, että kansallisten taidelaitosten valtionrahoitus siirretään lakisääteisen rahoituksen piiriin ja avustuksiin tehdään indeksitarkistukset kustannustason kehityksen mukaisesti, on erittäin tarpeellista. Valiokunta pitää rahoituksen indeksisidonnaisuutta perusteltuna myös siksi, että se osal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 107/2022 vp

taan mahdollistaa toiminnan ylläpitämisen yleisestä hintatason noususta huolimatta ilman, että joudutaan säästämään tuotannon kuluista, tinkimään taiteen laadusta tai korottamaan pääsylippujen hintoja. Ehdotetun rahoitusuudistuksen etuna on myös se, että se vähentää menettelyyn liittyvää hallinnollista taakkaa, kun nykyinen rahoituksen haku- ja selvittämismenettely poistuu. Tähän käytetyt voimavarat voidaan suunnata esimerkiksi taidelaitosten toiminnan kehittämiseen.

Asiantuntijakuulemisissa on esitetty huolena, että ehdotetun indeksitarkistusmenettelyn myönteisiä vaikutuksia heikentää se, että indeksitarkistukset tehdään vasta vuodesta 24 alkaen, vaikka tällä hetkellä vallitseva korkea inflaatiotaso tulee nostamaan toimintakuluja vuoden 2023 aikana. Valiokunta korostaa, että taidelaitosten riittävä rahoitus tulee turvata mahdollisuuksien mukaan, jotta ne pystyvät toteuttamaan lakisääteiset tehtävänsä parhaalla mahdollisella tavalla ja huolehtimaan siitä, että kansalaisilla on mahdollisuus päästä nauttimaan korkeatasoisesta taiteesta.

No sitten valiokunta hallituksen esitykseen yhtyen pitää tärkeänä, että kansallisten taidelaitosten valtionrahoituksen perusteena olevista tehtävistä säädetään jatkossa laissa. Tehtävien lakisääteisyys selkeyttää kyseisten taidelaitosten asemaa myös niiden toiminnan osalta. Lakisääteiset tehtävät koskevat esimerkiksi toiminnan ylläpitämistä, harjoittamista ja kehittämistä.

Esityksen mukaan valtionrahoituksen perusteena olevien tehtävien toteuttamista ohjataan ja seurataan lakisääteisellä tavoiteohjausmenettelyllä, jolla kytketään yhteen toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja kunkin laitoksen oman toiminnan tavoitteet. Taidelaitoksen kanssa sovitaan määrävuosiksi toiminnalle asetettavista taide- ja kulttuuripolitiikan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista. Rahoituksen määrä sidotaan tavoiteohjauksella määriteltäviin tavoitteisiin ja kustannuksiin. Tavoitteista ja rahoituksen tasosta sovitaan alustavasti neljäksi vuodeksi kerrallaan, vaikka varsinainen rahoituspäätös tehdään vuosittain eduskunnan hyväksyttyä valtion talousarvion. Valiokunta pitää ehdotettua tavoiteohjausmenettelyä tarpeellisenä ja korostaa, että menettely tulee toteuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä taidelaitosten välisessä hyvässä vuorovaikutuksessa huolehtien ja taiteen vapautta kunnioittaen. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 157/2022 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.